

3811

281.6

4-21

1917

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ

ՊԱՏՐԻԱՐԲՈՒԹԵԱՆ

ԵՐՄԷՆԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԼԸԳ

ՎԷ

ՓԱԹՐԻՔԼԻՅԻ ՆԻՋԱՄՆԱՄԷՍԻ

ՀՐԱՄԱՆԱԻ

Տ. Տ. ՍԱՀԱԿԱՅ ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
ՀԱՅՈՑ ԹՈՒՐԲԻՈՅ

ԵՒ

ՊԱՏՐԻԱՐԲԻ Ս. ԵՐՈՒՍԱԴԷՍԻ ԵՒ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ՏՊԱՐԱՆ

ԱՌԱՔ. ԱԹՈՒՌՈՅ Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆՅ
ԵՐՈՒՍԱԴԷՍ

1917

2010

281.6

4.21

2004

281.6
4-21

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ

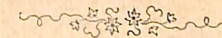
ՊԱՏՐԻԱՐԹՈՒԹԵԱՆ

ԷՐՄԷՆԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԼԸԳ

ՎԷ

ՓԱԹՐԻՔԼԻՅԻ ՆԻԶԱՄՆԱՄԷՍԻ

ՀՐԱՄԱՆԱԻ

Տ. Տ. ՍԱՀԱԿԱՅ ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ՀԱՅՈՑ ԹՈՒՐԹԻՈՅ

ԵՒ

ՊԱՏՐԻԱՐԹԻ Ս. ԵՐՈՒՍԱԴԷՍԻ ԵՒ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ՏՊԱՐԱՆ

ԱՌԱՔ. ԱԹՈՒՈՅ Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆՅ

ԵՐՈՒՍԱԴԷՍ

1917

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ
ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ
ՊԱՏՐԻԱՐԲՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Յօդ. 1.— Սույ **և** Ազթամարի Հայ Կաթողիկոսութիւնները միացուած **և** Կ. Պոլսոյ ու Երուսաղէմի Պատրիարքութիւններն ալ այս Կաթողիկոսութեան վրայ աւելցուած են: Օսմանցի Հայերուն ընդհանուր հոգեւոր նախագահութիւնն այս Կաթողիկոսութեան **և** Պատրիարքութեան կը պատկանի **և** բոլորովին կտրուած են իրենց կապն ու յարաբերութիւններն էջմիածնի Կաթողիկոսութեան հետ: Կաթողիկոսին ու Պատրիարքին բնակավայրն է Երուսաղէմ Ս. Յակոբի վանքը, **և** իր հոգեւոր չըջանալն են Օսմանեան երկիրները:

Յօդ. 2.— Պատրիարքն իր պաշտօնը կը կատարէ **և** Տէրութեան հրամանները կը գործադրէ իր պաշտօնին վերաբերեալ բարձր Պէրաթով **և** այս Կանոնադրին տրամադրութեանց սահմանին մէջ: Իր զիմեյիք պաշտօնատեղին է լոկ Կրօնից Նախարարութիւնը, **և** միմիայն կրօնական գործերու համար զիմեյլու իրաւունք ունի:

ԳԼՈՒԽ Ա.
ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՔ
ԵՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

ՀԱՏՈՒԱԾ Ա.

ԿԱՆՈՆ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՏՐԻԱՐԲԻ

Յօդ. 3.— Երբ Կաթողիկոսութեան **և** Պատրիարքութեան պաշտօնը թափուր մնայ, Հոգեւոր **և** Խառն Ժողովներուն անդամներն առաւուռին երեք օրուան

ԷՐՄԵՆԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԼՐԳ

ՎԷ

ՓԱԹՐԻՔԼԻՅԻ ՆԻԶԱՍՆԱՄԷՍԻ

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

Մարտի 1.— Սիս վէ Ազթամար Էրմէնի Կաթողիկոսը թէվիս, վէ Տէրսէատէթ վէ Գուտս Էրմէնի Փաթրիքլիքլէրի տախի պու Կաթողիկոսուդա իլավէ օլունմուշ տըր: Օսմանը Էրմէնիլէրին բիյասէթի ումումիյէի բուհանիյէսի իշպու Կաթողիկոսըդ վէ Փաթրիքլիյէ այիս օլուպ էջմիածին Կաթողիկոսըդ իլէ ալէագա վէ միւնասիպէթլէրի քիւլլիյէն գաթ իտիլմիշտիր: Կաթողիկոս վէ Փաթրիքլին մահէլի իգամէթի Գուտստա Մար Եագուպ մանասթըր տըր: Տաիրէի բուհանիյէսի Մէմալիքի Օսմանիյէ տիր:

Մարտի 2.— Փաթրիք մէմուրիյէթ Պէրաթը Ալիսի իլէ իշպու Նիզամնամէտէ մուսիլէն ահքեամ տալիքէսինտէ վէգաֆինի իֆա, վէ Տէվլէթին էվամիլինի թէնֆիլ էլէր: Մէրսիի բէմիսի միւնաստըրէն Մէգահիպ Նէգարէթի տիր վէ եալընըդ ումուրը մէգհէպիյէտէն տօլայը հագըդ միւրաճաաթը վար տըր:

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ
Ի Ն Թ Ի Խ Ա Պ, Վ Է Թ Ե Շ Ք Ի Լ Ա Թ,
Վ Է Վ Է Զ Ա Ի Ֆ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՓԱԹՐԻՔԻ ՈՒՍՈՒԼ ՎԷ ՇԵՐԱՅԻԹ ԻՆԹԻՍԱՊԻՅԷՍԻ

Մարտի 3.— Կաթողիկոսըդ վէ Փաթրիքլիք մագամը ինսիլպ իյլէտիքտէ Բուհանի վէ Միւսթիլիթ Մէճիլէր ազասը նիհայէթ իւշ կիւն զարֆընտա պիլիճթիմա

39909-67

53209-41

միջոցին կը գումարուին եւ լարձը Պէրու-
թով անուանեալ տաճարոցներէն մին
պատրիարքական Տեղապահ ընտրելով հա-
մախոհար կը տեղեկագրեն Կրօնից Նախա-
րարութեան: Կրօնից Նախարարութիւնը
Բ. Դրան հետ խորհրդակցելով կը վաւե-
րացնէ պատրիարքական Տեղապահին պաշ-
տօնը, յետոյ Տեղապահը Կաթողիկոսին եւ
Պատրիարքին ընտրութեան համար բոլոր
տաճարոցութիւններուն անմիջապէս կը
գեղեցանէ՝ թէ մին հոգեւորական դատա-
կարդէն եւ միւսը ոչ-հոգեւորական՝ երկ-
երկու պատուիրակ ընտրեն եւ զրկեն:

Առաջնորդութեանց կողմէ կրնան փո-
խանորդ կարգուիլ Պատրիարքութեան
կեդրոնին մէջ եւ կամ չընտրուելով ընտ-
կող կրօնականներ եւ ոչ—կրօնականներ,
բայց մէկ անձ երկուքէն տեւի կրօնական
չընտանկի փոխանորդութիւնը չի կրնար
ստանձնել: Այս կերպով ընտրուած պատուի-
րակներն իրենց պատկանած տաճարոցու-
թիւններէն տրուած մէյմէկ վաւերագիր
պէտք է ունենան եւ Տեղապահին գե-
կոյցին թուականէն սկսեալ առաջաւելն
մինչեւ 45 օր պէտք է գումարուին Պատ-
րիարքարանին մէջ Տեղապահին նախա-
դատութեամբ եւ Հոգեւոր ու Խառն Ժո-
ղովոց անդամներուն հետ միասին, եւ
Պատրիարք ընտրուելու արժանի եւ եպիս-
կոպոսական աստիճան ունեցող տաճա-
րոցներուն եւ ուրիշ եպիսկոպոսներուն
անուանը պարտենակող ցանկ մը կը պատ-
րաստեն: Այս գործողութիւնը տեղի պիտի
ունենայ զաղանի քուէարկութեամբ, եւ
կանոնական հանգամանքներն ունեցող եւ
քուէ ստացած տաճարոցներն ու եպիս-
կոպոսները ցանկին մէջ կը մանեն տաճար
նայելու իրենց ստացած քուէներուն թիւին:
Ամէն պարագայի մէջ տանց թիւը եօթնէն
պակաս չի կրնար ըլլալ: Այս ցանկը Տե-
ղապահին կողմէ կը մատուցուի Կրօնից
Նախարարութեան: Կրօնից Նախարարու-
թիւնը խորհրդակցելով Բ. Դրան հետ,
ցանկին պարտենակած անուններուն մէջ

Պէրութը Ալի իլէ մանսուպ մերխոսա-
լաբանն պիտի ժամբրիք զաիմմագամ-
լըզնեա ինթիխապ իլէ միւշթէրէքէն Մէ-
զահիպ Նէզարէթինէ իշար իտէրէր: Մէ-
զահիպ Նէզարէթի Պապը Ալի իլէ պիլ
մուխապէրէ Գաիմմագամըն մէմուրէյէթինի
թասաիք իտէր: Միւթէազըպէն, Գաիմմա-
գամ՝ Կաթողիկոս վէ Փաթրիքին ինթի-
խապը իշուն, պիտի սընթփը բուհանիաէն
վէ աիկէրի սընթփը բուհանիին զայրիաին-
տէն իքիշէր վէքիլին ինթիխապ վէ իզա-
մընը տէրիպ պիլճիւմէ մէրխոսալըզարա
թէպիլդ էյլէր: Մէրխոսալըզարա փաթ-
րիքիք մէրքէզինաէ վէ հա ճիւլարընտա
սաթին բուհպան իլէ բուհպանտան զայ-
րիաինն տաիի թէվքիլի ճայիլ իտէ տէ,
պիլ զաթ իքիտէն զիյաաէ տայրէի բու-
հանիյէնին վէքեալէթինի իհրապ իտէմէզ:
Պու սուրէթլէ ինթիխապ իտիլէն վէքիլէր
մէնսուպ օրուզարը մէրխոսալըզարտան
մութի պիլէր վէսիգանը համիլ օլարագ
Գաիմմագամըն թէպիլդաթը վազըսաթ թա-
րիաինաէն իթիպարէն նիհայէթ զըրպ պէշ
կիւն զարքընտա Փաթրիքիսանէաէ, Գայիմ-
մագամըն թահթը բիյասէթինաէ վէ Մէճ-
լիսի Բուհանի վէ Մուսթէլիթ ազաթըլա
պիլլիքաէ պիլլիթիմա Կաթողիկոսլըզ վէ
Փաթրիքիլէ չայանը ինթիխապ վէ էփիս-
քոփոսլըք մէրթէպէսինի հայիլ մէրխասա
վէ սայիր էփիսքոփոսլարըն իսիմէրինի
հովի պիլ տէֆթէր թանգիմ իտէրէր:
Պու մուամէլէ բայը խաֆի իլէ իճրա զը-
լընըր: Վէ էվսաթը նիզամիյէնի հայիլ օ-
լարագ հազգընտա բայ վէրիլէն մէրխասա
վէ էփիսքոփոսլար զազանազլարը արա-
նըն մըզատըրնա պազըլմայուպ տաիլի
տէֆթէր իտիլուր: Հէր հալտէ պոնլարըն
մըզատըրը եւտիտէն ազալլ օլամազ: Մէզ-
քիւր տէֆթէր Գաիմմագամ թարաֆընտան
Մէզահիպ Նէզարէթինէ թագաիմ օլունուր:
Մէզահիպ Նէզարէթի Պապը Ալի իլէ պիլ-
մուխապէրէ տէֆթէրին միւշթէվի օլար-
զը իսիմէրտէն էսպապը միլքիլէ տօլայը-
սըլլա ինթիխապը հիւքիւմէթէ թէն-

քաղաքային պառնտաներով Կառավարու-
թեան կողմէ ընտրութեան անյարմար տե-
նուած անձեր եթէ գտնուին, զանոնք բաց
թողլով՝ մնացեալներէն ընտրութիւն կա-
տարուելու համար ի պատասխանի կը գե-
կուցանէ Տեղապահութեան: Յետոյ ընտրա-
կան ժողովը զարձեալ նոյն կերպով կը
գումարուի եւ Կառավարութեան կողմէ
ընդունուած ընտրելիներէն երկը զաղանի
քուէարկութեամբ եւ բացարձակ մեծա-
մասնութեամբ կը զտաէ, եւ տանցմէ մէկը
լոկ Հոգեւոր Ժողովին կողմէ զարձեալ
զաղանի քուէարկութեամբ եւ բացարձակ
մեծամասնութեամբ Կաթողիկոս ու Պատ-
րիարք կընտրուի եւ այս մասին ընտրա-
կան ժողովին կողմէ պատրաստուելիք
տեղեկագիրը Կրօնից Նախարարութեան
կը մատուցուի եւ կատարուած ընտրու-
թեան համար բարձրագոյն վաւերացում
կը խնդրուի: Ասոր վրայ, արուելիք Կայս-
րատէն Կրօնից Նախարարութեան կողմէ
հաղորդուելէն ետք, կրօնական հարկ եզած
արարողութիւնները կը կատարուին եւ
Կաթողիկոս—Պատրիարքը իր կրօնական
պաշտօնին կը ձեռնարկէ:

Յօդ. 4.— Պատրիարքութեան ընտ-
րելի ցոյց արուելիք անձերը պէտք է ու-
նենան եպիսկոպոսական հոգեւոր տաթի-
ճան, ի բնէ Օսմ. հպատակ ըլլան, եւ ի-
րենց վարք ու բարքով Տէրութեան ու
հասարակութեան վատահոթիւնը չտանձ
ըլլան, բնաւ պտտմական զատապարտու-
թեան ենթարկուած չըլլան եւ տուտուղն
հինգ տարի ազէկ կառավարած ըլլան տ-
աճարոցութիւն մը, տարիքով 45էն վար
չըլլան եւ Տէրութեան պաշտօնական լե-
զուին եւ ըստ կարելոյն Տէրութեան
ընդհ. օրէնքներուն եւ կանոնագիրներուն
տրամադրութեանց տեղեակ ըլլան:

Հ Ա Տ Ո Ի Ա Ն Բ.

ՀՈԳԵՒՈՐ ԺՈՂՈՎԻՆ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Յօդ. 5.— Հոգեւոր Ժողովը կիսա-

սիպ խախտէյէնէր պուլունաղըր թագաիմ-
աէ անլէրի իսթիխա իտէրէք միւթէպա-
զիսինաէն ինթիխապըն իճրատընը Գաիմմա-
գամըն ճէվապէն թէպիլդ իտէր: Միւ-
թէազըպէն հիլէթի ինթիխապիլէ եինէ
օ սուրէթլէ իճթիմա իտէրէք հիւքիւ-
մէթէ զապուլ օլունան նամզլալէրտէն
իւշիւնիւ բայը խաֆի վէ էքսէրիլէթի
մութլագա իլէ թէֆրիք էյլէր, վէ պուն-
լարտան պիլի միւնհաալըն Մէճլիսի Բու-
հանի ճանիպինաէն քէզալիք բայը խաֆի
վէ էքսէրիլէթի մութլագա իլէ Կաթողի-
կոս վէ Փաթրիքիլէ պիլ ինթիխապ օլ
պապաէ հիլէթի ինթիխապիլէ թարաֆըն-
տան թանգիմ իտիլէք մազալթա Մէ-
զահիպ Նէզարէթինէ թագաիմ վէ ինթի-
խապը վազըն թատաիլի ալիլէ իզթի-
րանը իսթիխա օլունուր: Պունուս իւզէ-
րինէ պիլ իսթիլան չէրէֆատարը օլունաթ
իրատէի սէնիլէի Հազրէթի Գաթիշահի-
նին Մէզահիպ Նէզարէթինաէն թէպիլլինի
միւթէազըպ մէրասիմի լազըմէյի մէզէ-
պիլէ պիլ իֆա Կաթողիկոս վէ Փաթրիք վէ-
զայիֆի բուհանիլէսինէ միւպաշէրէթ էյլէր:

Մարտ 4.— Փաթրիքիլէ նամզէտ
կէօսթէրիլէք ճէվաթըն էփիսքոփոսլըզ
մէրթէպէի բուհանիլէսինի հայիլ վէ ա-
պէն անձեալ թէպաաի Օսմանիյէտէն
պուլունմասը վէ ալիլապ վէ իֆալը իլէ
Տէվլէթին վէ ճէմատթըն Լինիլէթ վէ
իթիմատընը զազանմըշ, վէ հիշ պիլ սու-
րէթլէ մահքիւմիլէթի ճէզալիլէ տիւշար
օլամմըշ վէ լաէզալլ պէշ սէնէ պիլ մէլ-
խասալըզը հիւսնի իտարէ իլէմիշ օլամաթ,
վէ սիննէն զըրպ պէշաէն տուն օլամմաթ
վէ Տէվլէթին լիսանը բէմիսինէ պէզաթը.
իւլիմքեան զալմանիլ վէ նիզամաթը ու-
մուլիլէ տահքեամմընա վազըֆ պուլունմասը
լազըմ ալըր:

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ֆ Ա Ս Ը Լ

ՄԷՃԼԻՍԸ ԲՈՒՀԱՆԻՆԻՆ ՍՈՒՐԵԹԸ ԹԵՇԷՔԲԵԻԼ
ՎԷ ՎԷՋԱՅԻՖԻ

Մարտ 5.— Մէճլիսի Բուհանի նըսֆը

վին Պէրաթով անուանեալ առաջնորդներէն եւ կիսովին ուրիշ կալիսկոպոսներէ ըլլալով, 12 կալիսկոպոս կը բազմանայ: Հոգեւոր ժողովին կը նախագահէ Պատրիարքը, եւ իր բացակայութեան կամ չկարենալ նախագահելուն պարագային անգղամներէն մին փոխանորդ կը կարգէ: Անգղամներուն պաշտօնավարութեան միջոցը երկու տարի է: Ամէն տարի կէսը կը փոխուի: Այս Կանոնադրին դործադրմանը հետեւորդ առաջին տարիին վերջը այս փոփոխումը վիճակով տեղի կունենայ: Առաջնորդութեան հանգամանք ունեցող անգղամներուն փոփոխման տուենը փոխնիփոխի դրութիւնը կը կիրարկուի, իսկ միւս անգղամները, ամէն տարի փոփոխման ժամանակէն մէկ ամիս առաջ քուէից առաւելութեամբ կընտրուին ժողովին կողմէ: Երբ քուէից հաւասարութիւն առաջ գայ, Պատրիարքին քուէ տուած կողմը նախամեծար կը համարուի: Բոլոր անգղամներուն պաշտօնը Կրօնից Նախարարութեան վաւերացմանը կենթարկուի: Ընտրեալ անգղամները նորէն կրնան ընտրուիլ:

Յօդ. 6. — Հոգեւոր ժողովը հասարակութեան կրօնական գործերուն կը հսկէ եւ ուշադրութիւն կընէ որ Հայ Եկեղեցիին աւանդութիւններն ու պատմութիւնները հասարակութեան միջեւ ամրապնդուին, անոնց վրաս չհասնի, եկեղեցիներն ու անոնց ծառայողները կանոնաւոր վիճակ ունենան, կաշխատի որ կղերական դասակարգը բարեկարգուի եւ հանգիստ վիճակ ունենայ, կարող կալիսկոպոսներ, վարդապետներ ու քահանաներ հոանին, կը նայի որ Հայ վարժարաններուն մէջ կրօնական դաստաւանդութիւններն ազէկ կատարուին, առաջնորդներուն մասին հասարակութեան կողմէ տեղի ունենալիք զանգուաները կը քննէ եւ պէտք եղածը կը անօրինէ, թափուր մնացած առաջնորդութեանց համար ցարմար անձեր կընտրէ եւ Կրօնից Նախարար-

Պէրաթը Այի իլէ մանուկ մէրխաստարտան վէ նըսֆը տիկերի՝ սայր էփիսքփօղարտան օլմագ իւզրէ օն իքի էփիսքփօղարտան միւրէքքէպ տիր: Մէճիսի Բուհանիյէ Փաթրիք բիյասէթ իտէր: Ղայպուպէթ վէ մագէրէթի հալընտա աղատան պիրինի թէվթիլ իլէր: Աղանըն միւստէթի մէմուրիյէթլէրի իքի սէնէ տիր: Հէր սէնէ նըսֆը թէպէտաիլ իտէր: Իշպու Նիզամնամէնին թաթպիլիինի թաղիպ իտէն իլք սէնէ նիհայէթինտէ պու թէպէտաիլ զուրա իլէ իճրա օլունուր: Մէրխաստարդ սըֆէթինի հայիզ աղանըն թէպէտաիլլէրինտէ միւնավպէ ուսուլը ճէրէհան իլէր: Տիկէր աղա հէր սէնէ զէմանը թէպէտաիլլան պիր այ մուզտաթէմ մէճիսէնէ քսէրիյէթի աղա իլէ ինթիլտալ իտիլի: Թէսովի աղա վուզուլընտա Փաթրիքին լայ վէրաիլ թարաֆ թէրճի՝ օլունուր: Պիլ ումուժ աղանըն մէմուրիյէթլէրի Մէզահիպ Նէզարէթինին թաստիգի իլէ իճրա օլունուր: Աղայը միւնթէիլպէնին թէքրար ինթիլտալարը ճայիզ տիր:

Մարտ. 6. — Մէճիսի Բուհանի ճէմաթին ումուրը մէզհէպիյէսինէ նէզարէթ, վէ էրմէնի Քիլիստանըն իթիզաաթ վէ բիվայէթինի ճէմաթ պէյնինտէ թէրվիճ վէ թահքիմ իլէ իտէլտէն մուհաֆազայտ տիգզաթ իթմէք, վէ քիլիսալարլա միւսթաիստէմիյին մունթազամ պիր հալտէ պուլունմալարընա, վէ սընըֆը բուհանինին իսլահ վէ թէրֆիհի անվալլա, էշիյէթ վէ զապիլիյէթլէ միւթթաաթ էփիսքփօղար վէ բահիպ վէ փափալար եթիլմէսինէ չալլըմագ, վէ էրմէնի մէքեաթիպինտէ թէարիսաթ մէզհէպիյէնին հիւսնը ճէրէհանընա պաղմագ, վէ մէրխաստար հագզընտա ճէմաթճէ վուզու պուլաճագ չիքեայաթը թէպիլիլ իլէ մուզթէպիլաթընը իֆա, վէ միւնհալլ օլան մէրխաստարդարա միւնտաիլլէրինի պիլ ինթիլտալ Մէզահիպ Նէզարէթի վասիթաթ իլէ Պէրաթը Այիլէրինին թաստիլինի իսթիսա իլլէմէք վէ ճէմաթճէ

բութեան միջոցաւ կը ինդրէ անոնց Պէրաթները եւ հասարակութեան մէջ ծագած կրօնական խնդիրները քննելով՝ Եկեղեցիին կանոններուն համաձայն կը լուծէ ու կը կարգադրէ:

Հ Ա Տ Ո Ւ Ա Ս Գ .

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆՆ
ՈՒ ՊԱՐԱՎԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Յօդ. 7. — Խառն ժողովը կը բազմանայ 12 անձերէ, որոնցմէ 4ը Հոգեւոր ժողովի անդամներէն եւ 8ը ոչ—հոգեւորական հասարակութեան երեւելիներէն: Անոր բնական նախագահն է Պատրիարքը, լայց կրնայ Պատրիարքին կողմէ հոգեւորական անգղամներէն մին նախագահի փոխանորդ կարգուիլ: Հոգեւորական անգղամները կանուլին Հոգեւոր ժողովին կողմէ քուէից առաւելութեամբ եւ անգղամներէն մին շարունակ Պատրիարքութեան կեդրոնին կողմէ եւ միւս եօթը ամէն առաջնորդութիւններէն մէյմէկ հոգի ըլլալու պայմանաւ փոփոխուի կընտրուին առաջնորդներուն կողմէ եւ ամէնքն ալ կը նշանակուին Կրօնից Նախարարութեան վաւերացմամբ: Իրենց պաշտօնավարութեան միջոցը երկու տարի է, եւ ամէն տարի կէսը կը փոխուի: Ներկայ Կանոնադրին դործադրման հետեւորդ առաջին տարիին վերջը այս փոփոխումը կը կատարուի վիճակարկութեամբ: Ոչ—հոգեւոր անգղամները կրնան ըլլալ իրենց պատկանած առաջնորդութեան շրջանակին կամ պատրիարքական կեդրոնին ու շրջակայ վայրերու ժողովուրդէն: Ասոնցմէ փոխուողները կրնան առ նուազն երկու տարի ետքը վերընտրուիլ, սակայն պաշտօնավարութեան ժամանակամիջոցին լրանալէն առաջ մահուամբ կամ հրոժարմամբ թափուր մնացած անհոգեւորներ համար ընտրուած անձինք իրենց նախորդներուն պաշտօնավարութեան ժամանակին լրանալէն ետքը վերընտրելի կրնան ըլլալ:

Ի Ի Ջ Ի Ե Ճ Ի Ի Ֆ Ա Ս Ը Լ

ՄԷՃԼԻՍԻ ՄՈՒԽԹԷԼԻԹԻՆ ՍՈՒՐԷԹԻ
ԹԵՇԷՔԲԻԼԻՅԼԷ ՎԷՋԱԻԹԻ

Մարտ. 7. — Մէճիսի Մուխթէլիթ՝ ալօրաիւ Մէճիսի Բուհանի աղանընտան վէ սէքիզի սընըֆը բուհանինին զայրի միւթպէրանը ճէմաթալէն օլարագ օն իքի զաթտան միւրէքքէպ տիր, վէ բիյասէթի թապիլիյէսի Փաթրիքիք մագամընտ ալիտ օլմագլա պէրապէր, Փաթրիք ճանիպինտէն աղաի բուհանիյէտէն պիրինին բէիս վէքեպէթինէ թալինի տաիսի ճայիզ տիր: Աղայը բուհանիյէ Մէճիսի Բուհանիճէ քսէրիյէթի աղա իլէ թէֆրիզ, վէ աղայը զայրը բուհանիյէտէն պիրի ալէտաթէվամ Փաթրիքիք մէրքէզինճէ, վէ տիկէր եէտիսի հէր մէրխաստարդտան պիր քիշի օլմագ իւզրէ պիլմիւնավպէ մէրխասալլըզարճա ինթիլտալ օլունուրագ ճիւմիլէսի Մէզահիպ Նէզարէթինին թաստիգի իլէ թային օլունուրար: Միւստէթի մէմուրիյէթլէրի իքի սէնէ օլուպ, հէր սէնէ նըսֆը թէպէտաիլ իտէր: Իշպու Նիզամնամէնին թաթպիլիինի թաղիպ իտէն իլք սէնէ նիհայէթինտէ պու թէպէտաիլ զուրա իլէ իճրա օլունուր: Աղայը զայրը բուհանիյէնին մէնուպ օլուզլարը մէրխասալլը տաիլէսի վէ եախտ Փաթրիքիք մէրքէզիլլէ ճիվարընտաքի մահալլէր էհալիսինտէն պուլունմալարը ճայիզ տիր: Պուշարտան թէպաիլ իտիլէրլէր լաէզալլ իքի սէնէ սօնրա թէքրար ինթիլտալ օլունմագ սալահիյէթինի իհրագ իլլէրլէր: Յագաթ ինզըզայը միւստէթալէն մուզաաթ վէֆաթ վէ իսթիֆա կիպի պիր սուրէթլէ վուզու պուլաճագ միւնհալաթա ինթիլտալ օլունանլար սէլէֆլէրլին միւստաթլէրլին իքմալ իլլէտիքտէն սօնրա եէնիտէն ինթիլտալ իտիլէպիլլէր:

Յեք. 8. — Խառն ժողովին պաշտօնն է՝ Պատրիարքարանի սնտուկին հասցնել ներուն ու ծախքերուն հսկել եւ ուղղակի Պատրիարքութեան կապուած եկեղեցիներուն ու վանքերուն եւ հասարակութեան կողմէ հիմնուած մասնաւոր վարձարաններուն եւ ուրիշ բարեգործական հաստատութեանց պատկանող կայրուածներուն եւ նուիրակ գումարներուն բաւոք մատակարարութեան ուղղորդութիւն ընել եւ առաջնորդութիւններուն մէջ գտնուող նմանօրինակ հաստատութեանց պաշտօններուն մասին սովոր առաջնորդներուն կողմէ զրկուելիք հաշուոց ուղղակիները քննել եւ հարկ եղածը արտօրինել եւ Տէրութեան կողմէ ընդունուած կտակներուն համաձայն հասարակութեան օգտին թողուած եւ կտակուած գումարներուն ու կայրուածներուն իրենց առատակին գործածուած ապահովելու համար ի հարկին օրինակն ձամբու գիւմել: Այս ժողովը ու հասարակ չարքովը մէկ օր կը գումարուի:

Յեք. 9. — Վերոյիշեալ յօդուածներուն մէջ ինչպէս կերեւի, Հոգեւոր ժողովը կրնայ հսկել հասարակութեան կողմէ հիմնուած գաղութներուն կրօնական ուսմանց դասուանողութիւններուն եւ Խառն ժողովը ալ այս վարժարաններուն հասցնելներուն ու ծախքերուն: Առհասարակ վարժարաններուն հաստատութեան եւ բացման եղանակը, ուսուցչական մարմնոյն անուանումը եւ կազմութիւնը եւ նախակրթութիւն, երկրորդական ու բարձրագոյն ուսում ենթակայ են ընդհանուր օրէնքներուն եւ կրթական նախարարութեան քննութեանն ու հսկողութեան:

ՀԱՏՈՒԱԾ Դ.

ՊԱՏՐԻԱՐԹԻՆ ԵՒ ԺՈՂՈՎՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒԻ
ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԵ

Յեք. 10. — Պատրիարքը անձնական պատճառներով Հոգեւոր եւ Խառն ժողովներուն անդամներէն ոչ մէկը կրնայ

Մարտի 8. — Մէծիոսի Մուխթէիթին վէզայիֆի Փաթրիքիսանէ սնտուղընըն վարիտով վէ մէսարիֆինէ նէզարէթ, վէ սօղրուտան սօղրույա Փաթրիքիյէ մէրպութ քիլիսա վէ մանտաթըրարա ճէմաթէմ միւլէսաէս մէքեաթիպի խուսուսիյէ վէ խայրաթը ստիւրէյէ այիտ էմլաք ու ազար վէ նիւզուտը միւլէպէրրիանըն հիւանի իտարէսինէ աիգգաթ իթմէք, վէ մէրխասաթըրար տախիլինաէ պուլունան միւլէսաէսաթը մէքքիւրէ էմլաքընըն հէրսէնէ մէրխասաթար ճանիպինաէն կէօնաէրիլէճէք հիսապ ճէալէլլէրինի պիթթէադիգ իճապաթընը իֆա իյէմէք, վէ Տէվլէթճէ միւլէպէր օլան վտաիյէթնամէլէր մուճիպինճէ մէնաֆիի ճէմաթէթէ թէրք վէ վտաիյէթ իտիլէն նիւզուտ վէ էմլալըն մուսալէն օլան ճիւլէթէրէ սարֆընը ինտէրաճէ թուրուզը գանսէնիյէլէ պիլ միւրաճա՛տ թէլէմին իթմէքաէն իպարէթ տիր: Մէծիոսի մէքքիւր ալէլաաէ հաֆթատա պիր կիւն ինիգատ իյէր:

Մարտի 9. — Մէվատար սապըգէտէ պէհան օլունաթը վէճ իլէ Մէծիոսի Բուհանի ճէմաթէթէ միւլէսաէս մէքեաթիպին ուլումը մէզնէպիյէ թէարիտաթը վէ Մէծիոսի Մուխթէիթ տախի մէքեաթիպը մէքքիւրէնին վարիտով վէ մէսարիֆի խուսուտաթընա նէզարէթ իտէպիլուպ ալէլումում մէքթէպիլէրին կէրէք սուրէթը թէլէսիս վէ քիւչաաթը վէ կէրէք հիլէթը թալիմիյէնին ուսուլը թալին ու թէլէքիլի, վէ թէարիտաթը իպթիտաիյէ վէ թալիյէ վէ ալիյէնին իճրաաթ գալանիյը ումուսմիյէլէ վէ Մէարիֆ Նէզարէթիյին թէֆթիլ վէ միւրազապէսինէ թապի տիր:

ՏԷՐՏԻՒՆՃԻԻ ՖԱՍԸԼ

ՓԱԹՐԻԲ ԻԼԷ ՄԷՃԼԻՍԷՐ ԱՐԱՍԸՆՍԱԲԻ
ՄԻՒՆԱՍԻՊԱԹ

Մարտի 10. — Փաթրիք էսպապը շախսիյէլէ մէպնի Մէծիոսի Բուհանի վէ Մուխթէիթ աղատընտան հիլ պիրինի տիկէրինի

նախընտրել միւսէն, պէտք է հաւատարապէս վարուի սնտնց հանգէպ, ժողովներուն խորհրդակցութիւնը ալէկ վարէ, եւ կարգ կանոնը խանգարող արարքներէ եւ խօսքերէ զգուշանայ: Անդամներն ալ պարտաւոր են Պատրիարքին հանգէպ միշտ յարգալից վերաբերում ունենալ եւ անոր ներկայութեանն ու բացակայութեանը վերաբերելու արարքներէ եւ լեզուադարութիւններէ զգուշանալ:

Յեք. 11. — Հոգեւոր ժողովին ու Խառն ժողովին Պատրիարքարանէն զատ ուրիշ տեղ գումարուելը եւ Պատրիարքարանին մէջ ալ Պատրիարքին ու անոր կողմէ փոխանորդ կարգուելիք անձներէն զատ ու եւ է մէկուն նախադասութեան տակ գումարուելն արգիւտած է: Այս արգելքին հակառակ եղած գումարումներուն մէջ տրուած որոշումները չեն յարգուիր:

Յեք. 12. — Երբ Հոգեւոր եւ կամ Խառն ժողովին անդամներէն մին իրարու հակաէ երեք նիստէ կը բացակայի առանց բանաւոր պատճառի, տախի հրաժարում կը նկատուի, եւ՝ ըստ ներկայ կանոնադրին՝ անոր տեղ ուրիշ մը կընտրուի: Բանաւոր պատճառ ունեցողները պէտք է Պատրիարքին յայտնեն եւ տրուածութիւն ստանան: Բանաւոր պատճառ ունեցողներուն մէկ տարուան մէջ առ առաւել երեք ամսուան արձակուրդ կրնայ ալ Պատրիարքը, իսկ անկէ աւելի արձակուրդ տալու համար հարկ է որոշումն այն ժողովին, որուն կը պատկանի նոյն անգամը: Որպէսզի ժողովին խորհրդակցութիւնը ու գործողութիւնը չլիստուին, արձակուրդ ստացած անդամներուն թիւը բնաւ չպիտի կրնայ անցնիլ ժողովին անդամոց մէկ երրորդէն:

Յեք. 13. — Հոգեւոր ժողովին եւ Խառն ժողովին անդամներէն մին կամ մէկ քանին երբ անկանոն ընթացքի մէջ գտնուին, Պատրիարքը նախեւառաջ զի-

թէրճին իթմէյէրէք հաղարընտա մուսմէլէի միւլթէսալիյէ իպրապ, վէ Մէծիոսի միւլթէսալիյէ իպրապ հիւանի իտարէ իլէ, մուխթէի ինթիգամ էֆալ ու ազվալաան ինթիգալ իթմէքլէ միւլթէլլէֆ օլաուղու կիպի, ազա տախի Փաթրիյէ գարըն տախի հիւլթէթքեարանէ մուսմէլէ իտէրէք, հուզուր վէ զըլապընտա չէրէֆ ու հոյսիյէթինէ հաղըս իրաա իտէճէք հարէքեաթ վէ թէֆէվլիւհաթտան իճթինապ իթմէլէ մէպուր տըր:

Մարտի 11. — Մէծիոսի Բուհանի իլէ Մէծիոսի Մուխթէիթին Փաթրիքիսանէն պաշտապիր մանէլաէ իճթիմա իթմէսի, վէ Փաթրիքիսանէտէ տախի Փաթրիք իլէ թարաֆընտան թէվլիլ օլունաճազ գէվաթտան մատա քիմէնին իրյասէթի ալթընտա թօփլանմաաթ մէֆնու տըր: Իշպուս մէֆնուիլէթ խիպֆընտաքի իճթիմաթտա իթթիսապ օլունան գարարլար զայրը միւլթէպէր տիր:

Մարտի 12. — Մէծիոսի Բուհանի վէ եւ Մուխթէիթ աղատընտան պիրինին եւ քաթիկերինի միւլթէազըպ իւլ իճթիմաապիր իւլա հօզը հաղըր պուլունմամաթ իսթիֆա տաա օլունարապ իշպու Նիգամնամէ մուճիպինճէ եէրինէ տիկէրինին ինթիսապընը իսթիլգամ իյէր: Մագէրէթի պուլունանլարըն Փաթրիյէ պէյանը հալ իլէ իսթիսալը մէզունիլէթ իյէլմէլէրի լալըմ կէլիր: Մագէրէթի թէպէկիւն իյէլէյէլէ պիրսէնէ գարֆընտա նիւայէթ իւլ մաս բուխսաթ իթտընա Փաթրիքին սալանիլթի օլուպ, պունտան զիյատէ մէզունիլէթ վէրիլմէսի՝ ազանըն մէնսուպ օլաուղու Մէծիոսին ինզըմամը լայ ու գարարընտ մէվգուֆ տըր: Անճազ միւլթէսալ վէ մուսմէլաթա խէլէլ թէթարընզընա մահէլ գալմամաթ իշպու ազայը մէզունէնին մըզտարը Մէծիոս հիլէթիինի սիւլսիւնի տալա թէճալուզ իտէմէլէճէքտիր:

Մարտի 13. — Մէծիոսի Բուհանի վէ Մուխթէիթ աղատընտան պիր վէ եւ պիր գալընըն խիլաֆը նիգամ հալ ու հարէքէթի վուզուլինաէ, Փաթրիք քէնաիլէրինի

րենք կանչելով փափկութեամբ կազդա-
րարէ, իսկ երբ ասիկա արդիւնք չունե-
նայ, զանոնք առ առաւելն երկու նիստէ
կարգիլէ: Այս կերպով պատժուած ան-
գամները երբ իրենց յուսի ընթացքը
կրկնեն, Պատրիարքին պահանջմամբ Հո-
գեւոր եւ Խառն Ժողովները միասին կը
խորհրդակցին, առանց անոնց մասնակցու-
թեամբ որոշեն անոնց փոփոխումն ու
արտաքսումը, այս որոշումը ի գործ կը
դրուի: Այսպէս յատուկ որոշմամբ ար-
տաքսեալները նորէն չեն կրնար ընտրուիլ:

Յօդ. 14.— Հոգեւոր եւ Խառն Ժո-
ղովներէն իւրաքանչիւրը իրաւունք ունի
Պատրիարքէն գանգատելու, միայն թէ
երբ անգամներէն մին եւ կամ մէկ քանին
իրենց պաշտօնին վերաբերեալ գործերուն
պատճառաւ Պատրիարքին դէմ գանգատ
բառնան, խնդիրը պէտք է գրաւորապէս
եւ պատճառաբանութեամբ յայտնեն իրենց
պատկանած Ժողովին: Ժողովը յետ խոր-
հրդակցութեան եւ բացարձակ մեծամաս-
նութեամբ երբ իրաւացի գտնէ եղած
գանգատը, այս մասին տրուած որոշումը
Պատրիարքին հաղորդուելով բացատրու-
թիւն կը պահանջուի:

Պատրիարքին կողմէ առ առաւելն 15
օրուան մէջ գրաւորապէս տրուելիք բա-
ցատրութիւնք երբ մեծամասնութեան ո-
րոշմամբ բաւական նկատուին, խնդիրը
կը փակուի: Երբ բացատրութիւնք մե-
ծամասնութեամբ բաւական չսկսուին,
Ժողովին անգամները համախառմ եւ զը-
րաւորապէս կը դիմեն Կրօնից Նախարա-
րութեան, կը պարզեն խնդիրը եւ կը
խնդրեն որ Հոգեւոր եւ Խառն Ժողովնե-
րուն արտասովոր գումարման արածու-
թիւն տրուի:

Յօդ. 15.— Ըստ վերոյիշեալ յօդուա-
ծին, տեղի ունենալիք խնդրանքին վրայ
Հոգեւոր եւ Խառն Ժողովներուն արտա-
սովոր գումարման մասին Կրօնից Նախա-
րարութեան կողմէ արժեքիք արածու-

ծելոյ ու ստովելոյ, էվվել էմիրտէ սու-
րէթի նապիբեանէտէ ինթարաթ իճրա
իյէր վէ թէէսիբի կէօրիւմէտիյի թագ-
աիրտէ պուշկարը նիհայէթ իքի իճթիմա-
տա պուշկունմագտան մէնն իտէր: Պու-
սուրէթիւ տիւշարը միւսագաթ օլան ա-
գաննն սուի հարաքեաթը թէքէրիւր իյ-
լէտիյի թագաիրտէ, Փաթրիքին թալէպի
իլէ, պուշկար տախիլ օլմագսըզն, Բու-
հանի վէ Մուխթէլիթ Մէճիսլէր պիրլէ-
շէրէք, պիլ միւզաքէրէ թէպալի վէ ին-
րաճլարընը էքսէրիյէթի մուխթապ իլէ
գարարաշարըրտըզլարը հալտէ հիւքմի իճրա
օլունուր: Պէօյլէ պա գարարը մախսուս
չըգարըրանլարըն թէքրար ինթիխապարը
ճայիգ աշիլ տիր:

Մարտի 14.— Բուհանի վէ Մուխթէ-
լիթ Մէճիսլէրտէն հէր պիրինին Փաթ-
րիքտէն չիքեայէթէ հագլարը վար արը.
չէօյլէքի՝ ազատան պիրինին վէ եախօտ
պիր գաշընըն քէնտի վազիֆէլէրինէ միւ-
թէպլիգ ումուրտան տօլայը Փաթրիքտէն
չիքեայէթլէրի վուգուլտէ, քէյֆիյէթի
թահրիրէն վէ էսպապը միւսիպէ տէրմէ-
յանըյա, մէնտալ օլտուզլարը Մէճիսլէ
խիթապէն պէյան իտէրլէր: Մէճիսլէ
տախի պատէթթէգէքքիւր, չիքայէթի
մէզքիւրէ էքսէրիյէթի մուխթապը արա
իլէ հազը կէօրիւտիլիւ թագաիրտէ,
օլպապտէքի գարարին Փաթրիքի իլամըյա
թալէպի իզահաթ օլունուր, վէ Փաթրիք
թարաֆընտան նիհայէթ օնպէշ կիւն գար-
ֆընտա թահրիրէն վէրիլէճէք իզահաթը
ճէվապլիյէ պիթթէտղիգ, քիֆայէթինէ
էքսէրիյէթի գարար վէրիլտիյի հալտէ,
մէսէլէ գաիրանմըշ օլուր: Իզահաթը վա-
զըա էքսէրիյէթի քեաֆի կէօրիւմէտիյի
թագաիրտէ, Մէճիսլի մէզքիւր ազասը
Մէզահիպ Նէզարէթինէ միւշթէրիքէն վէ
թահրիրէն միւրաճաթ վէ թաֆսիի քէյ-
ֆիյէթիւ Բուհանի վէ Մուխթէլիթ Մէճիս-
լէրին ֆէվզէլտէ օլարագ իճթիմաընա
րուխաթ իսթիտա իտէրլէր:

Մարտի 15.— Մատտէի սապըգէ մու-
ճիպլինճէ վուգու պուլաճագ իսթիտա
իւզէրինէ, Բուհանի վէ Մուխթէլիթ Մէճ-
իսլէրին սուրէթի ֆէվզէլտէտէ իճթի-

թիւնը տեղական կառավարութեան մի-
ջոցաւ այս Ժողովներուն անգամներուն
հաղորդուած տառն, անոնց անգամներէն
կրիցագոյն եպիսկոպոսին նախագահու-
թեան ներքեւ Պատրիարքարանին մէջ կը
գումարուին եւ բողոքարկուներուն յայ-
տարարութիւններն ու Պատրիարքին զը-
րաւոր բացատրութիւնները խորապէս
քննելէ ետք, երբ աւանդաւ 14 ձայնով,
այսինքն երկու երրորդի մեծամասնութեամբ
որոշում տրուի՝ թէ եղած բողոքը հարկ կը
գարձեն Պատրիարքին անկումը, խնդիրը
անմիջապէս Նախարարութեան եւ գրաւո-
րապէս Պատրիարքին կը հաղորդուի:

Այս որոշման վրայ Պատրիարքը պար-
տաւոր է մինչեւ 24 ժամ իր հրաժարումը
յայտնել Կրօնից Նախարարութեան եւ Ժո-
ղովներուն եւ Աթոռը ձգել: Եթէ այս
ստիպողական հարկը չկատարուի, այն ա-
տեն անգամներուն դիմումին եւ Նախա-
րարութեան զեկոյցին վրայ, Կառավարու-
թեան միջոցաւ դուրս կը հանուի Պատ-
րիարքարանէն:

Յօդ. 16.— Արտասովոր կերպով գու-
մարուած Հոգեւոր եւ Խառն Ժողովներուն
կողմէ երբ Պատրիարքին դէմ եղած բողոքը
անկման պատճառ չսկսուի, այսինքն
երբ ձայներու երկու երրորդի մեծամաս-
նութիւն չգոյանայ, բողոքարկու անգամ-
ները պէտք է իսկոյն հրաժարին եւ ա-
նոնց տեղ, ըստ այս Կանոնագրին, ուրիշներ
կընտրուին եւ Պատրիարքը ցորչափ իր պաշ-
տօնին վրայ գտնուի, բողոքարկուները
գարձեալ նոյն Ժողովներուն անգամ չեն
կրնար ընտրուիլ:

Հ Ա Տ Ո Ի Ա Մ Ե .

ՊԱՏՐԻԱՐԷԱՐԱՆԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

Յօդ. 17.— Պատրիարքարանին մէջ
մին անձամբ Պատրիարքին եւ միւսը՝ Հո-
գեւոր եւ Խառն Ժողովներուն եւ երրորդը՝
Պատրիարքարանի սնտուկին վերաբերեալ
գրութիւնները, արձանագրութիւններն ու

մանա Մէզահիպ Նէզարէթինճէ վէրիլէ-
ճէք մէզուշիյէթ՝ Հիւքիւմէթի մահէլլիյէ
վէսաթէթիյէ Մէճալիսի մէզքիւրէ ազա-
սընա թէպլիգ օլունաուգտա, պուշկար
ազատան էն զըտէմլի էփիսքոփոսուն
թահթը ըրիտսէթինտէ օլարագ Փաթրիք-
խանէտէ պիրիճթիմա միւշթէքիլէրին իֆա-
տաթընը վէ Փաթրիքին իզահաթը թահ-
րիրիյէսլին արիգ ու ամիգ թէպալիք իլէ-
տիքտէն սօնրա, չիքայէթի վազըա Փաթ-
րիքին սուգութիւնի միւսթէլլիմ օլտու-
ղաւնա սիւլսանը էքսէրիյէթի թէպլիլ իտէն
լաէգալլ օն տէօրթ բայ իլէ գարար վէր-
տիքէրի հալտէ, քէյֆիյէթի տէրալ Նէ-
զարէթէ, վէ թահրիրէն Փաթրիքի իշար
խալէրլէր: Իշպու գարար իւզէրինէ Փաթ-
րիք նիհայէթ էիկիրմի տէօրթ սաաթ գար-
ֆընտա իսթիֆասընը Մէզահիպ Նէզարէ-
թիլլէ Մէճիսլէրէ պիլտիրէրէք մէզամընը
թէքէ մէճպուր օլուպ, պու մէճպուրիյէթ
իֆա իսթիմէզ իսէ, ազանն միւրաճաթը
վէ Նէզարէթին թէպլիգի իւզէրինէ քէն-
տիսի մարիֆէթի Հիւքիւմէթի Փաթրիք-
խանէտէն իխրաճ օլունուր:

Մարտի 16.— Սուրէթի ֆէվզէլտէ-
տէ իճթիմա իտէն Բուհանի վէ Մուխթէ-
լիթ Մէճիսլէրճէ Փաթրիք հազգընտաքի
չիքեայէթ մուսիպի սուգութ կէօրիւմէզ
իսէ, եանի օլպապտէ էքսէրիյէթի սիւլսանը
արա հասըլ օլմագ իսէ, միւշթէքի ազանն
տէրալ իսթիֆա իթմէլէրի լաղըմ կէլէրէք,
եէրլէրինէ իշպու Նիզամիտմէ մուսիպինճէ
տիկէրլէրի ինթիխապ օլունուր, վէ Փաթ-
րիք օլան զաթ մէզամը մէմուրիյէթտէ
պուլունսուգճա միւշթէքիլէր Մէճալիսի
մէզքիւրէ ազալըզընա թէքրար ինթիխապ
իսթիլմէլլէր:

Պ Է Շ Ի Ն Ճ Ի Ի Ֆ Ա Ս Ը Լ

ՓԱԹՐԻԲԷԱՆԵՆԻՆ ԻՏԱՐԷԻ ՈՒՄՈՒՄԻԵԷՍԻ

Մարտի 17.— Փաթրիքխանէտէ պիրի
պիլզաթ Փաթրիքին, վէ տիկէրի Բուհանի
վէ Մուխթէլիթ Մէճիսլէրին, վէ իւշիւն-
ճիւսիւ տէ Փաթրիքխանէ սանտուզընըն
ումուրը թահրիրիյէ վէ գայիյէ վէ հի-

հաշիւները կատարելու համար եւ մէյմէկ Ա. քորտուղարէ եւ պէտք եղածին հափ քարտուղարներէ բաղկացեալ երեք զիւան, եւ Պատրիարքին արածնելիք կրօնական գործողութիւններով զբաղող եւ կրօնական գտաակարգէն փոխանորդ մը եւ կըրօնական ալիւսալ պաշտօններու մէջ գործածուելու համար պէտք եղածին հափ վարդապետ ու քահանայ եւ բաւական հաշիւի բարապետ կը զանուէին: Պատրիարքին Փոխանորդն ու Պատրիարքին զիւանը, վերոյիշեալ վարդապետներն ու քահանաները եւ բարապետներն ուղղակի Պատրիարքին կողմէ եւ միւս երկու զիւաններն ալ Հոգեւոր եւ Խառն Ժողովներուն կողմէ համախոսմամբ արուելիք որոշումներուն վրայ դարձեալ Պատրիարքին կողմէ կանուանուին եւ կը փոխուին:

Յօդ. 18. — Պատրիարքական Աթոռին եկած թուղթերը հարկ եղած ժողովին կը յանձնուին եւ բացի ստիպողական խնդիրներէն, ժողովներուն կողմէ կարգաւ խորհրդակցութեան կենթարկուին ու պէտք եղած որոշումները կը արուին ըստ կարգաթիւին:

Յօդ. 19. — Պատրիարքը իրաւասութիւն ունի Հոգեւոր եւ Խառն Ժողովներուն կողմէ իրենց յանձնուած խնդիրներուն մասին արուած որոշումներուն դէմ առարկութիւն ընել, պատճառաբանութիւն մէջտեղ դնել եւ խնդրոյն վերստին քննութիւնը պահանջել: Այս կերպով դարձեալ արուելիք որոշումները երբ հաստատեն նախորդ որոշումը եւ խնդիրը լոկ Հոգեւոր Ժողովին կողմէ գնահատելի կրօնական էական խնդիր մը չըլլայ, Պատրիարքը իրաւունք ունի, պատասխանատուութիւն իր վրայ առնելով, իր անձնական կարծիքով եւ գաղափարով գործել եւ նոյն ժողովին հաղորդել խնդիրը: Երբ այսպիսի պարագայի մը պատճառաւ Պատրիարքին նկատմամբ գանգատ տեղի ունենայ, 14րդ յօդուածին համաձայն գործողութիւն կը կատարուի:

ստացիւններ իֆա իթմէք, վէ պրէր պաշ քեաթիպ իլէ լիւզիւմի գտտար քէթէպէտէն միւրէքքէպ օլմադ իւզրէ իւշ գալէմ վէ Փաթրիարքին մէջուն խոճէյի մուամէլ-լաթը բուհանիյէ իլէ միւշթէղիլ վէ սընըֆը բուհանտան պիր վէքիլ, վէ խրաթմաթը միւթէֆէրիգարի մէջնէպիյէտէ իաթիխտամ իաիլմէք իւզէրէ ինթիյաճ տէրէճէսինտէ բահիպ վէ փափառ իլէ մըզտարը քեաֆի խաաթմէ պուլունտուրուլուր: Փաթրիք վէքիլի վէ Փաթրիարքին գալէմի հիյէթի վէ սալէֆիւլէյան բահիպ վէ փափառար իլէ խաաթմէ տօղրուտան տօղրուեա Փաթրիք թարաֆընտան, վէ տիկէր իքի գալէմ հիյէթիլէրի տէ Բուհանի վէ Մուսթէլիթ Մէճիլիւրճէ միւշթէրիքէն իթթիխադ իաիլէճէք մուզարրէթ իւզէրինէ եինէ Փաթրիք ճանիպինտէն թային վէ թէպաիլ օլունուլուր:

Մարտի 18. — Փաթրիքիք մէջամընա վարիտ օլան էվրադ իճապ իաէն Մէճիլիւրճէ վէլալէ իաիլիլ վէ մէվաաաթը միւսթաաճէլէ միւսթէսնա օլարադ Մէճիլիւրճէ գայա նիւմէրօլարը սըրաաըլլա պիթթէգէքքիւր լազըմ կէլէն գարալուր իթթիլադ օլունուր:

Մարտի 19. — Փաթրիքին Բուհանի վէ Մուսթէլիթ Մէճիլիւրճէ մէվաաթը մուհալվէլ հազընտա իթթիլադ իաիլէճէք գարալարա իթթիլադ վէ էսպալը մուհիպէ տէրմէյան իլէ մասլահաթըն թէքրար թէպզիլիլի թալէպէ սալահիյէթի պուլունտուղու կիպի, պու սուրէթլէ թէքրար իթթիլադ օլունաճադ գարալար թէէէիա վէ իարարը թազամմուն իյլէտիլի, վէ մասլահաթ խաաթթէն Մէճիլի Բուհանիճէ լազըմիւթթազարի մէսաիլի էսսսիյէի մէջնէպիյէտէն օլմաաըղը հալաէ, մէսուլիյէթինի տէրէճէտէ իաէրէք, լայ ու ինթիլաթը գաթիլիլէ իֆայի մուամէլէ, վէ քէյֆիյէթի Մէճիլի մէջքիւրէ թէպլիլ իյլէմէք հազընտա հալիլ տիր: Պէօլէ պիր հալաէն տօլայը Փաթրիք հազընտա չիքիայէթ վուգուլինտէ, ծառէօրաիւնհիւ մաաաթէ մուհիպինտէ հարէքէթ օլունուր:

Յօդ. 20. — Պատրիարքին եւ Հոգեւոր ու Խառն Ժողովին անդամներուն եւ Պատրիարքարանին միւս պաշտօնականներուն արուելիք թոշակներուն, օրախաններուն եւ ճանապարհածախսներուն քանակն, ըստ գոյութիւն ունեցող հասոյթներուն, կը կարգադրուին ամէն տարի Խառն Ժողովին կողմէ եւ Պատրիարքին կողմէ վաւերացուելով, մէկ պատճէնը կրօնից նախարարութեան մատուցուելիք կլմաաըլլին համաձայն, սնտուկէն կը վճարուին:

Յօդ. 21. — Պատրիարքարանի սընտուկը Խառն Ժողովին հսկողութեան ներքեւ է: Հասոյթները՝ Ա. Պատրիարքարանին եւ վանքերուն կալուածներուն հասոյթներէն, Բ. հասարակութեան կողմէ արուելիք նուէրներէն, Գ. անժառանգ մեռնող կրօնականներուն թողած գոյքերէն, Դ. հոգեւոր վարչութեամբ պատրիարքական կեդրոնին կապուած Հայ Ժողովուրդին միջեւ անդի ունեցած ամուսնութեանց, մկրտութեանց եւ յուղարկաւորութեանց նման կրօնական գործողութեանց հասոյթներէն եւ Ե. կլմաաըլլին մէջ Խառն Ժողովին որոշմամբ իւրաքանչիւր առաջնորդութեան վրայ բաշխուելիք Պատրիարքարանի վերաբերեալ հասոյթներէն կը բաղկանան: Ասկէ դատ, ինչ անուսով եւ ինչ պատճառաւ ալ ըլլայ, արգիլուած է Պատրիարքարանին հասարակութեան անդամներէն ու եւ է բան տանել:

ԳԼՈՒԽ Բ.

ԱՌԱՋ ՆՈՐԳՈՒԹԻԻՆ ՆԵՐԸ

Յօդ. 22. — Առաջնորդները Պատրիարքարանի Հոգեւոր Ժողովին կողմէ ընտրուելով եւ Տէրութեան կողմէ անուանուելով կը պաշտօնավարեն իրենց հոգեւոր շրջանակին մէջ իրենց պէրաթներով եւ ըստ այս կանոնադրին տրամադրութեանց: Անոնք որ ի ընէ Օսմ. հպատակ չեն եւ յանցանքով դատապարտուած են, ծանօթ

Մարտի 20. — Փաթրիք իլէ Բուհանի վէ Մուսթէլիթ Մէճիլիւրճէ ազաաընա, վէ Փաթրիքխանէյան միւսթաիսիյի սաիլիւրճէ իթաաթ իճապ իաէն մաաշ, վէ եէվմիյէ, վէ խարճըրահարըն մըզտարը, վարիտաթը մէվաաթէ կէօրէ Մէճիլի Մուսթէլիթճէ հէր սէնէ թանգիլմ, վէ Փաթրիք թարաֆընտան պաաթէթթաաիլ պիր սուրէթի Մէզահիպ Նէզարէթիյէ տէ թադաիլ իաիլէճէք միւվապէնէ տէֆթէրի մուհիպինտէ սանաըլլաա թէպլիյէ վէ իֆա իաիլուր:

Մարտի 21. — Փաթրիքխանէ սանաըլը Մէճիլի Մուսթէլիթին թանթը նէզարէթինտէ տիր: Վարիտաթը, էվվէլա՝ Փաթրիքխանէ վէ մանաթըրլարըն էվաթը մէրպուլթէսի հաաըլաթընտան, սանիյէն՝ ճէմաթթէ վուգու պուլաճադ նիւզուրաթ վէ թէպէրրուաթտան, սալիսէն՝ պիլա վարիս վէֆաթ իաէն բուհանըն էմվաը մէթրուքէսինտէն, բապիյէն՝ իաաթէի բուհանիյէճէ Փաթրիքիք մէրքէլինէ մէնսուպ էրմէնի էնալի պէյնինտէքի նիքեաճ վէ վաֆթիլ վէ ճէնազէ մէրաաիլի կիպի մուամէլաթը մէջնէպիյէ հաաըլաթընտան, վէ խաաթինտէ՝ սէնէվի միւվապէնէ տէֆթէրլէրինտէ Մէճիլի Մուսթէլիթ գարաըլլա հէր մէրխաաըլլա թարհ վէ թէվզի իաիլէճէք Փաթրիքիք տիտաթընտան իւպարէթ տիր: Պուստան պաշաա հէր նէնամ վէ վէսիլէ իլէ օլուր իաէ օլուն, Փաթրիքխանէճէ էֆրաաթը ճէմաթթտէն պիր չէյ ալմադ մէմուս աըր:

ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՄԵՐԻ ԱՍՍԼԵԳԻԱՐ

Մարտի 22. — Մէրխաաըլլա Փաթրիքխանէ Մէճիլի Բուհանիսինտէ միւսթէլիւպ վէ թարաֆը Տէվլէթաէն մանսուպ օլարադ տաիլիլի բուհանիյէլէրին տաիլիլտէ Պէրաթ Սիլիլէրիլէ իշպու Նիզամիա՝ մէ անքեամընա թէվֆիլէն իֆաի մէմուրիլէթ իաէրլէր: Էպէն սն ճէտա թէպաալի Տէվլէթի Սիլիլէտէն պուլունմայանըրըն, վէ ճիւնհա իլէ մահքիւմիլէթի սէպլ իաէն:

են իրենց յոռի վարքով եւ 35 տարին լրացուցած չեն ու Տէրութեան պաշտօնական լեզուին եւ ըստ կարելւոյն ընդհանուր օրէնքներուն եւ կանոնադիրներուն տրամադրութեանց ծանօթ չեն՝ առաջնորդ չեն կրնար ընտրուիլ:

Յօդ. 23. — Առաջնորդութեանց չընթանալները ի նորոյ պիտի կազմակերպուին տաճարէն 15,000 Հայ բնակիչ պարունակելու պայմանաւ:

Յօդ. 24. — Կ. Պոլսոյ առաջնորդը Պարթևաշէն քահանայ տիտղոսը պիտի կրէ եւ անպատճառ եպիսկոպոսական կրօնական տատիճան պիտի ունենայ, բայց թէ՛ բարձր Պէրաթին տրամադրութեամբ եւ թէ՛ պաշտօնին դիրքովը ուրիշ առաջնորդներէ տարբերութիւն չպիտի ունենայ:

Յօդ. 25. — Կարկի չէ որ առաջնորդութիւնք փոխանորդարար կառավարուին եւ փոխանորդներուն համար բարձր հրաման չկար: Միայն թէ իրենց պաշտօնին կեդրոնէն բանաւոր պատճառով բացակայող առաջնորդները կրնան կղերականներէն մին փոխանորդ կարգել: Թափուր առաջնորդութիւնք հարկեցուցիչ պատճառաւ տաճարապետ փոխանորդարար կը կառավարուի եւ այս պէտքը երբ հաստատուի Կրօնից Նախարարութեան կողմէ, Պատրիարքարանին կողմէ ընտրեալ փոխանորդին պաշտօնը պաշտօնական զրութեամբ կրնայ հաստատուիլ, բայց այս փոխանորդը իբր առաջնորդ Պատրիարքարանի ժողովներուն չի կրնար անդամակցիլ:

Յօդ. 26. — Առաջնորդներուն քով մին հոգեւորականներէն եւ միւսը տեղւոյն երեւելիներէն եւ առաքուելին վեցական տնդամէ բաղկացեալ երկու խորհրդական մարմին պիտի գտնուին: Այս մարմինները պաշտօնական ո՛ր եւ է հանդամանք չպիտի ունենան եւ առաջնորդին պաշտօնէն ծագող պատասխանատուութեան մէջ ո՛ր եւ է կապ չպիտի ունենան եւ առաջնորդական պաշտօնին հան-

լերին վէ սուրի հալ իլէ միւշթէնի օրանւարուն վէ օթուզ պէշ ետշնը իքմալ իթմէյէնլերին վէ Տէվլէթին լիսանը բէսմիսինէ, վէ պիգատարի լէմքեան զափանիշն վէ նիզամաթը ումումիյէ աճքեամընա վազըֆ օյմաննարուն մէրխասա ինթիխապը ճայիզ տէյիյաիր:

Մարտի 23. — Մէրխասալը տարիւլերի լա ազալլ օն պէշ պին էրմէնի նուֆուսունը ինթիվա իյլէմէք իւզըէ եէնի տէն թէրթիպ վէ թանգիմ օլունաճազ աըր:

Մարտի 24. — Տէրաստաթէթ մէրխասաը Փարթևաշէն լեւիէ իւնվանընը վէ պինէմէհալ էփիսքոփոսլըք մէրթէպէի բուհանիյէսինի հայիզ օյաճազ, վէ մահազա կէրէք Պէրաթը Ալիսինին աճքեամընա վէ կէրէք մէվզիի վազիֆէճէ սայիր մէրխասալարան ֆարզը պուլունմաեաճազաըր:

Մարտի 25. — Մէրխասալըլարուն վէքեալէթլէ իտարէսի վէ վէքիլլէր իչիւն էմրի Ալի թասաթիի ճայիզ տէյիլ տիր: Անաճազ մէրքէզի մէմուրիյէթլերինտէն պիր սէպէպի մէշրու իլէ զայպուպէթ իտէն մէրխասալար բուհպոնտան պիրինի թէվէքիլ իտէպիլիլլէր: Միւնհալլ պիր մէրխասալըլըն էսպապը միւսպիրէ վէ զափիյէտէն տօլայը, միւսպազաթէն վէքեալէթ սուրէթիլլէ իտարէսի լազըմ կէլիր, վէ պու լիւզում Մէզահիպ Նէզարէթինճէտէ թէհազգուզ իյլէր իսէ, փաթրիքիտանէճէ միւնթիլիսէպ վէքիլին մէմուրիյէթի պաթահրիթը բէսմիյէ թասաթի օլունապիլիր: Յազաթ պու վէքիլ մէրխասալըք մազամընա իզաֆէթլէ Փաթրիքիտանէ մէճլիլլէրի ազալըլընտա պուլունմազ:

Մարտի 26. — Մէրխասալըլըն մալէթլերինտէ պիրի բուհպոնտան վէ տիկէրի միւթէպէրանը մահէլիտէն վէ նիհայէթ ալթըլար զաթտան միւրէքքէպ օլարազ իքի հիյէթի միւշալլէրէ պուլունաճազաըր: Պու հիյէթլերին պիր կէօնա սըֆէթի բէսմիյէթի վէ մէրխասալըք վէզաիֆինտէն միւթէվէլլիա մէսուրիլլիթաէ ալեազա վէ միւշարէքէթլերի պուլունմալլալ վէզաիֆի մէքքիլլէրէտէն նէվ ու

զամանքին համաճայն, առաջնորդին կողմէ յանձնուելիք գործերուն մէջ անոր կ'օժանդակեն: Իրենց քուէներուն գործադրումը առաջնորդին վաւերացումէն եւ ընդունելութենէն կախում ունի: Այս մարմիններուն ընտրութեան եղանակին, գործողութեանց ու փոփոխմանց վերաբերեալ հրահանգը Պատրիարքարանի Հոգեւոր եւ Խառն ժողովներուն կողմէ միապիտի պատրաստուին եւ Կրօնից Նախարարութեան գիտութեամբ պիտի գործադրուին:

Յօդ. 27. — Ամէն առաջնորդարան մատուկ մը եւ իր պէտքին համաճայն քարտուղարներ ու բարապաններ կ'ունենայ: Այս մատուկին հասոյթները կը բաղկանան տմուսնութեանց, մկրտութեանց եւ յուղարկաւորութեանց նման գործերէ աւանուելիք առաջնորդական բաժինէն, Հայ ժողովուրդին կողմէ ըլլալիք նուէրներէն եւ ի հարկին եկեղեցիներու եւ վանքերու եւ այլ հաստատութեանց հասոյթէն առաջնորդարանին մատակարարութեան համար Պատրիարքարանի Խառն ժողովին կողմէ յատկացուելիք գումարէն:

Յօդ. 28. — Առաջնորդները ի հարկին լոկ կրօնական գործոց համար իրենց հոգեւոր չըջանակին մէջ գանուող վայրեր կրնան կղերականներէն փոխանորդներ կարգել ու զրկել, տեղական Կառավարութեան իմաց տալու պայմանաւ: Այս փոխանորդները պաշտօնական ու եւ է հանդամանք չունին:

ԳԼՈՒԽ Գ.

ՉԱՆԱՉԱՆՔ

Յօդ. 29. — Պատրիարքարանին Հոգեւոր ու Խառն ժողովներուն՝ այս Կանոնադրութեան սկզբնական գործադրութեան առեւ կազմակերպութիւնը, ինչպէս նաեւ ընտրութիւնները հետեւեալ կերպով պիտի կատարուին. — Ա. Պատրիարքարան Աթոռին կողմէ, Հոգեւոր ժողովը

մահիլէթինէ կէօրէ մէրխասանըն հէվալէ իտէճէյի մէսալիհաէ քէնաթիսինէ մուալլէնէթ իտէլլէր: Բէյլէրինին թաթպիզ ու ինրաքը տա մէրխասանըն թասաթի վէ զապուլընա մէվզուֆ աըր: Մէքքիլլէր հիլէթլերին ուսուլը ինթիխապիլլէսիլլէ մուամէլաթ վէ թէպէտալլաթընա տաիր լազըմ կէլէն թալիմաթ Փաթրիքիտանէ Բուհանի վէ Մուսթէլիթ Մէճիլլէրինէ միւշթէրէքէն թանգիմ իտիլէճէք վէ Մէզահիպ Նէզարէթինին մալիւմաթըլա մէրի իւթթաթպիզ օլաճազաըր:

Մարտի 27. — Հէր մէրխասալտանէնին պիր սանալըք վէ ինթիսաճ տէրէճէսինտէքէթպէ վէ իտաթէմէսի պուլունուր: Մէքքիլլէր սանալըք վարիտաթը նիքեաճ վէ վաֆիթիզ վէ ճէնազէ մէրասիմի կիպի խուսուսթտան տիլ ու իսթիֆա օլունաճազ մէրխասալըք ալիտաթըլա էրմէնի էհալինին վուզու պուլաճազ թէպէրըուաթտան, վէ ինտէլիճապ քիլիսա վէ մանասթըրլարլա միւսէսէսաթը սաթրէ էմլաքը հասիլաթընը մէրխասալտանէ իտարէսի իչուն Փաթրիքիտանէ Մէճիլլի Մուսթէլիթինէ թէֆրիզ վէ թալիսի օլունաճազ մըզաարընտան իպարէթ տիր:

Մարտի 28. — Մէրխասալար ինտէլլիվիւմ միւնհասըրէն վէզաիֆի մէզհէպիլլէ իֆաքը իչուն տաթրէի բուհանիյէլէրի տալիլինտէքի մէվազըմ Հիւքիւմէթի մահէլլէյէնէ իշար իթմէք շարթըլա բուհպոնտան վէքիլլէր թային վէ իզամ իտէպիլլէրէ: Պու վէքիլլէրին հիլ պիր սըֆէթի բէսմիյէսի եօզ աըր:

ԻՒԶԻԽՆՃԻ ՊԱՊ

ՄԵՎԱՏՏԸ ՄԻԻԹԵՖԵՐԻԳԱ

Մարտի 29. — Փաթրիքիտանէ Բուհանի վէ Մուսթէլիթ Մէճիլլէրինին իչպու Նիզամնամէնին պիտալէթի թաթպիզինտէքի թէքիլաթ վէ ինթիխապաթը վէճհիլլի իւզըէ ճէրէկան իյլէր. էվվէլա՝ Փաթրիքիլլէր մազամընա Մէճիլլի Բուհանինին պա Պէրաթը Ալի մանսուպ մէրխասալար-

կազմելիք բարձր Պէրաթով կարգուած առաջնորդներէն զատելով վեց առաջնորդներ կը հրաւիրուին եւ կրօնից Նախարարութեան տեղեկութիւն կը տրուի: Բ. Այս կերպով կազմուելիք Հոգեւոր Ժողովը մնացորդ վեց անդամներն ալ ընտրելով, անոնց պաշտօնը յիշեալ Նախարարութեան կողմէ կը վաւերացուի: Գ. Յիշեալ Ժողովին անդամներէն Խառն Ժողովին համար հարկ եղած չորս անձ եւս կորուշուի: Այս Ժողովին հարկ եղած մնացորդ աշխարհական ութը անդամներէն մէկը Պատրիարքութեան կեղծոնի բնակչութեանէն ըլլալով, Պատրիարքին կողմէ տեղւոյն երեւելիներէն եւ բարի կենցաղով ծանօթ անձներէն կընտրուի եւ Կառավարութեան կողմէ յարմար նկատուելու պարագային, ամէնուն ալ պաշտօնը կը վաւերացուի: Կրօնից Նախարարութեանէն, Ներկայ Կանանդիքը գործադրելու առաջին պահուն, եթէ Հոգեւոր Ժողովին բոլոր անդամները եպիսկոպոսի աստիճան ունեցող անձներ ըլլալուն մէջ դժուարութիւն մը տեսնուի, պակասը կը լրացուի, հինգէն աւելի չըլլալու պայմանով, երեւելի հոգեւոր եւ յարմար անձեր ընտրելով:

Յօդ. 30. — Հոգեւոր եւ Խառն Ժողովներուն հաւաքարար գումարումը ներկայ Կանանդարութեան մէջ նշանակուած պարագաներուն մէջ եւ պատճառներով կրնայ ըլլալ: Ասանցմէ դուրս մէկ պատճառով չեն կրնար երկու ժողովները հաւաքարար նիստ գումարել:

Յօդ. 31. — Եթէ Կաթողիկոսն ու Պատրիարքը գրուած օրէնքներուն ու կանոններուն եւ կամ Ազգին ու Տէրութեան շահուն հակառակ վիճակի եւ ընթացքի մէջ գտնուի, աստիճանին համեմատ, կրօնից Նախարարութեան կողմէ գրաւոր ազդարարութիւն եւ պատուէր կըլլայ անոր: Եւ ի հարկին Նախարարութիւնը խնդիր կը ծանուցանէ Բ. Դրան, եւ Նախարարաց Խորհուրդին տալիք որոշումին վրայ, Կայս. Իրաւունքով կրնայ հրաժարեցուցուիլ: Ասանկ պարագայի մը մէջ Պատրիարքա-

տան թէրէքքիւս իտէճէք ալթը աղասը մէվճուա մէրխասաւար մէյոնընտան պիթթէֆիլիզ տովթ օլունարագ Մէզահիպ Նէզարէթինէ տէ մալլեմաթ վերիլիր: Սահիյէն՝ պու սուրէթլէ թէշէքքիւս իտէճէք Մէճիսի Բուհանիճէ միւթէպագի ալթը աղասալի պիլինթիխապ մէմուրիյէթլերի Նէզարէթի միւշարունիյէնտան թաստիզ օլունուր: Սալիսէն՝ Մէճիսի մէզքիւր աղասընտան Մէճիսի Միւթթէթլէտէ մէմուրիյէթի իճապ իտէն տէօրթ զաթ տալի պիթթէֆիլիք պու Մէճիսի իշուն լազըմ կէլէն միւթէպագի սէքիլ աղասի զայրը բուհանիյէտէն պիլի Փաթրիքիլիք մէրքէզիէնայիսիստէն օլմագ իւզէրէ Փաթրիք թաւաֆընտան միւթէպէրանը ճէմաթէթ մէկանընտան վէ հիւսնի հալ իլէ մարուֆ զէվաթտան պիլինթիխապ, հիւքիւմէթճէտէ թէնսիպ իսիլիյի հալտէ ճիւմլէսիսին մէմուրիյէթլերի Մէզահիպ Նէզարէթինէ թաստիզ իսիլիր: Իշուր Նիզամմամէնին պիտայէթի թաթպիզինտէ Մէճիսի Բուհանիյին ումումէն փիւքոփուս մէրթէպէսինի հայիլ զէվաթտան թէշէքիլինտէ թէազգիւր հաւըլ օլարըլը թաթարտէ նօզսունընտէ պէշտէն ֆաղլա օլմամագ իւզէրէ միւթէշայիլանը բուհանտան զէվաթթը միւնտարիլէ ինթիխապըլլէ իքմալը ճայիլ տիր:

Մարտ. 30. — Բուհանի վէ Մուխթէլիթ մէճիպլերին պիլիքտէ իճթիմալը իշպու Նիզամմամէտէ թաստա օլունան տալով վէ Կապագա միւնտար օլուպ պաշտով վէսիլէ իլէ միւշթէրիքէն իճթիմա ճայիլ տէլի տիր:

Մարտ. 31. — Կաթողիկոս վէ Փաթրիքին գովանիյն ու Նիզամաթը մէվճուա տաքեմընտ, վէ եւ մէնաֆի միլք ու Տէվլէթէ մուխալիֆ հալ ու հարէքէթի վուզուլինտէ տէրէճէսինէ կէօրէ Մէզահիպ Նէզարէթինտէն քէնսիսինէ թէնպիթթ վէ ինթարաթը լազըմէ թաւրիլիյէ իֆա օլունուր: Վէ լէտէլիճապ Նէզարէթինտէն Պապը Ալիյէ իշուրը քէշֆիլիթլէ Մէճիսի մախսուը վիւքէլաճա իթթիխապ իսիլէճէք դարար իւզէրինէ պա Իրաւէի սէնիյէի հազըլթի Փատրիշահի ազլ իսիլէպիլիր: Պու թապիրտէ Փաթրիքիսանէ Բուհանի

բանի Հոգեւոր եւ Խառն Ժողովներուն հասցէին դրուած եպարքոսական պուլբուլթըն վրայ, ըստ սովորութեան, տեղապահ մը ընտրուելով, Յրդ եւ Կրդ յօդուածներուն համաձայն յաջորդին ընտրութեան կը ձեռնարկուի:

Յօդ. 32. — Յօդուած 31ին մէջ յայտնուած արարքը եթէ առաջնորդներու կամ ուրիշ վարդապետներու եւ քահանաներու կողմէ ի գործ դրուած ըլլայ, աստիճանին համաձայն գործողները յորդորելու ու յանդիմանելու կամ պաշտօնանկ ընելու եւ փոխելու մասին Կրօնից Նախարարութեան կողմէ տրուած հրահանգին տրամադրութիւնները, ինչպէս որ հարկ է, Պատրիարքարանին կողմէ կը գործադրուին: Այս մասին եթէ վարանում եւ անիութեան ցոյց տրուի, իրենց նկատմամբ սաստողական գործողութիւն տեղի ունենալիք եկեղեցական պետին եւ պաշտօնականները Կառավարութեան կողմէ իրենց պաշտօնին կը հանուին, իսկ Պատրիարքին եւ Հոգեւոր Ժողովին նկատմամբ հարկ եղած գործողութիւնը կատարել կը պահանջուի: Կանանդարին տրամադրութեանց հակառակ վարուած ըլլալուն համար:

Յօդ. 33. — Պատրիարքարանի Ժողովներուն անդամները ժողովին մէջ ընդհանրապէս կամ մասնաւորաբար եթէ սոյն Կանանդարով որոշուած պարտականութեանց դուրս գործելու միջամտեն Պատրիարքը, եկեղեցական պետը կամ միւս եկեղեցականները ատոր համաձայն շարժելու եւ գործելու զրդէն եւ կամ քաղաքական ու քաղաքային հանգամանք ու նեցող կամ պետական հրահանգներն ու հրահանգները գործադրելու մասին զըմուարութիւն յարուցանող ընթացք մը ունենան, Կրօնից Նախարարութեան կողմէ կը յանդիմանուին կամ կը փոխուին: Իրենց ընթացքին կարեւորութեան համաձայն փոփոխման գործը ալ եւս նոյն ժողովներուն չանդամակցելու պայմանով ալ կըրնայ ըլլալ:

Վէ Մուխթէլիթ Մէճիպլերինէ ինթապէն թաստիր վէ իրաւ գըլընաճագ պուլբուլթըն սամի իւզէրինէ ալէլուսուլ պիր Գոյիմմագամ ինթիխապ վէ թային իսիլէրէք իւշիւնճի վէ տէօրաիւնճի մատտէլէր մուճիպիւնճէ իսպէֆիսին ինթիխապընա չիւրու օլունուր:

Մարտ. 32. — Օթուզ պիլինճի մատտէտէ պէյան օլունան հալ ու հարէքէթ մէրխասալար վէ եախօտ տիկէր բուհան վէ փափապար թարաֆընտան վուզուա կէթիլիլիր իտէ, տէրէճէսինէ կէօրէ ֆալլէրինին թէնպիս ու թէվպիթի, վէ եաազլ ու թէպալիի հազընտա Մէզահիպ Նէզարէթինտէն իֆա գըլընաճագ թէպիլիլար ինթաթ Փաթրիքիսանէճէ լազըմ իւլ ինֆազ տրը: Պու պապտէ թէրէտուր վէ թէրալի իրայէսի հազըլընտա մուամէլէի ինթիպահիյէ իճրա իսիլէճէք օլունուրէս վէ մէնսուպիյին բուհանիյինին հիւքիւմէթճէ վապիֆէլէրինտէն իսրաճընը, վէ Փաթրիք իլէ Մէճիսի Բուհանի հազըլընտա տա հիւքմի նիզամա մուխալիֆէթլերինտէն տօլայը մուամէլթը լազըմէնին իճրաւընը իսթիլըամ իլլէր:

Մարտ. 33. — Փաթրիքիսանէ Մէճիսիլերինին աղասը՝ Մէճիստէ ումումէն վէ եախօտ գըլմէն՝ իշպու Նիզամմամէտէ մուայէն վէզալիֆին իսարճինտէքի ումուրա միւտալիլէ, վէ Փաթրիք վէ եաբուէսա վէ մէնսուպիյին բուհանիյէի օկօրտա հարէքեաթ վէ մուամէլթա թահրիք իլլէտիլէրի, վէ եախօտ մահիյէթի սիյասիյէ վէ միլքիլէի հայիլ վէ եաէվամիլ վէ թէպիլիլար Տէվլէթին թէնֆիլ վէ իճրասընտա իզաի թասիպաթը միւթէվամմին պիր իսաթթը հարէքէթ ինթիլար իթիքլէրի հալտէ Մէզահիպ Նէզարէթինտէ քէնսիլէրի թէվպիս վէ եա թէպալի օլունուրար: Հարէքէթլերինին էնէմիլլէթինէ կէօրէ մուամէլլի թէպալիլլէ մինպա Մէճիսի մէզքիւրէնէ տալիլ օլամաւագ դայտընը տալի ինթիլա իտէպիլիր:

Յօդ. 34.— Նախորդ յօդուածներուն մէջ նշանակուած սաստողական ձեւակերպութեան պատճառ տուող արարքը պատժական ընդհանուր օրինաց արամադրութիւններուն համաձայն եթէ զանոնք գործողներուն մասին ուրիշ պատիմներ կը հրաւիրէ, առնք եւս առանձին կը կիրարկուին ու կը գործադրուին:

Յօդ. 35.— Ներկայ Կանոնադրին գործադրութեան զրուելու թուականէն սկսեալ առ առաւել մինչեւ երկու տարի Պատուարարանի Հոգեւոր ու Խառն Ժողովները կորուչն ու կը գնահատեն պատկի ու մկրտութեան եւ յուղարկութեան տարրութեանց նման կրօնական ծառայութիւններու փոխարէն կրօնական աշակերտներն կողմէ համայնքին անհատներէն առնուելիք եկամուտներուն առաւելագոյն քանակը եւ գանձման եղանակը, կրօնական մարմնոյն կողմէ հաստատուելիք պէտքը եւ համայնքին վիճակին տարած չափն ի նկատ առնելով, Պատրիարքութեան կողմէ ասիկա կը ծանուցուի Կրօնից Նախարարութեան եւ Պետութիւնը նոյնութեամբ կամ փոփոխելով ընդունելէ ետք ներկայ Կանոնադրին վրայ կաւելցնէ:

Յօդ. 36.— Կաթողիկոս եւ Պատրիարքին համար ընտրուալը յատկացուած Ս. Յակոբայ վանքին վարդապետներու Միաբանութեան ներկայ Կանոնադրին մէջ որոշուած նոր կազմակերպութեան համաձայն վիճակն ու դիրքը, ինչպէս նաեւ վանքին ու կալուածներուն յանձանձման եղանակը, Պատրիարքարանի Խառն Ժողովին կարծիքին ու քուէին ալ դիմում ըլլալէ ետք, միայն Հոգեւոր Ժողովին կողմէ խորհրդակցութեան զրուելով յատուկ որոշմագիր մը կը կազմուի, որ Կրօնից Նախարարութեան հաւանութիւնը առնելէ ետք գործադրութեան կը զրուի:

Յօդ. 37.— Հայոց Պատրիարքութեան 1279 Րամազան 20 թուակիր Կանոնադրը ջնջուած է:

Մարտի 34.— Մէվատար սապրդէտէ մուայեհն մուամլլաթը ինթիպահիյէնի մուճիպ օլան անվալ ու հարէքեաթ՝ գովանիյնի ումումիյէի ճէզաիյէ անքեամըն՝ ճա ֆաիլլէրի հազգընտա միւճազաթը սախրէնի միւսթէլլէմ իսէ, անիէր տէ պաշ՝ զաճա թաթպիզ վէ իճրա զըլընըր:

Մարտի 35.— Նիքիսա՝ վէ վաֆթիզ վէ ճէնազէ մէրոսիմի կիպի խըտէմաթը մէզնէպիյէ մուզապիլինտէ բուէսայի բուհանիյէճէ էֆրատը ճէմաթտէն ասզը միւճազ օլան արտաթըն հաստը ազամիսի վէ սուրէթի իսթիֆատը հիյէթի բուհանիյէնիթ թէպէյիլէն իտէճէք ինթիկեճընա վէ ճէմաթին սիսի հալընտ նազարէն ֆաթրիքիսանէ Բուհանի վէ Մուսթէլիթ Մէճլիսէրինճէ իշպու Նիզամնամէնին թարիսի թաթպիզիյէնտէն իթիպարէն նիհայէթ իքի սէնէ զարֆընտա թային վէ թագար իլէ ֆաթրիքիք մագամընտան Մէզահիպ Նէզարէթինէ պիլտիլիլէճէք վէ Տէվլէթճէ այնէն վէ եա թատիլէն պատէլզապուլ իշպու Նիզամնամէնէ թէզիլ իսիլէճէքտիր:

Մարտի 36.— Կաթողիկոս վէ ֆաթրիք իշուն մահէլի իզամէթ իթթիլազ օլունան Մար Եազուպ մանասարընտաքի բուհայան ճէմաթինին իշպու Նիզամնամէտէ մուայեհն թէշքիլաթը ճէտիտէյէ կէօրէ հալ ու մէվգիի, վէ մանասթըր իլէ էմլաքընըն թարզը իտարէսի ֆաթրիքիսանէ Մէճլիսի Մուսթէլիթինին բայ ու միւթալտընա տա միւրաճաթ օլունտուգտան սօնրա, միւնհասըրէն Մէճլիսի Բուհանիճէ պիթթէզէքիւր՝ օլպապաէ պիր զարարնամէի մախսուս թանզիմ իսիլէճէք, վէ Մէզահիպ Նէզարէթինին ինզըմամը թաթիլալլէ մէվգիի թաթպիզէ վազ օլունաճազ տըր:

Մարտի 37.— 20 Րամազան 1279 թարիսի էրմէնի ֆաթրիքիլի Նիզամնամէսի մէֆսուխ տըր:

Յօդ. 38.— Ներկայ Կանոնադրը հրատարակութեանը թուականէն գործադրելի է:

Յօդ. 39.— Ներկայ Կանոնադրը գործադրելու պաշտօն ունի Դատական եւ Կրօնից Նախարարը:

Ներկայ Կանոնադրին գործադրութեան զրուելը եւ Պետութեան կանոններուն վրայ աւելցուելը Իրատէ ըրի:

Մարտի 38.— Իշպու Նիզամնամէ թարիսի նէշրինտէն իթիպարէն մէրի տիր:

Մարտի 39.— Իշպու Նիզամնամէնին իճրաի անքեամընա Ատլիյէ վէ Մէզահիպ Նազըրը մէմուր տըր:

Իշպու Նիզամնամէնին մէվգըլի ֆիլէ գօնըլմասընը վէ նիզամաթը Տէվլէթէ իլալէսինի Իրատէ իլլէտիմ:

2 Շէվվալ 1334, 19 Յուլիս 1332

ՄԷՀՄԷՏ ՌԵՇԱՏ

Եպարքոս՝ ՄԷՀՄԷՏ ՍԱՅԻՏ, Շէյխ-Իւլ-Իսլամ՝ ՄՈՒՍԱ ՔԵԱԶԻՄ, Պատեհազմական Նախարար ու Ծովային Նախարարի փոխանորդ՝ ԷՆՎԷՐ, Ներքին Գործոց Նախարար եւ Երմտական Նախարարի փոխանորդ՝ ԹԱԼԷԱԴ, Արտաքին Գործոց Նախարար եւ Դատական ու Կրօնից Նախարարի փոխանորդ՝ ԽԱԼԻԼ, Պետական Խորհուրդի նախագահ եւ Էվգաֆի Նախարարի փոխանորդ՝ ԻՊՐԱՀԻՄ, Հանր. Շինութեանց Նախարար՝ ԱՊՊԱՍ, Կրթական Նախարար եւ Թղթատարական, Հեռագրական ու Հեռաձայնական եւ Առեւտրական ու Երկրագործական Նախարարներուն փոխանորդ՝ ԱՀՄԷՏ ՇԻԻՔՐԻ:

3811

3695